

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розвиток вищої освіти у західному регіоні України

Освітня програма Освітні, педагогічні науки
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки
та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика
Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Розвиток вищої освіти у західному регіоні України
Освітня програма	<u>Освітні, педагогічні науки</u>
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	<u>011 Освітні, педагогічні науки</u>
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	другий (магістерський)
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	1/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Семінарські заняття – 16 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?%20mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=81&id_cou=3113

2. Опис дисципліни

Мета: забезпечити засвоєння студентам другого (магістерського) рівня вищої освіти знань про особливості й тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у різних умовах і на різних етапах функціонування західноукраїнського суспільства; сформувати вміння й навички творчої реалізації позитивних надбань теорії та практики національної вищої школи задля ефективної самостійної педагогічної та науково-педагогічної діяльності.

Завдання:

- сформувати у студентів магістратури цілісну систему знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти, дотичні до розвитку вищої освіти в західному регіоні України;
- з'ясувати витоки становлення, особливості й етапи еволюції західноукраїнської вищої школи в нерозривній єдності із загальнонаціональними тенденціями розвитку вищої освіти, обґрунтувати їхню детермінованість соціально-економічними, політичними та культурними факторами;
- допомогти студентам опанувати головні положення науково-педагогічних надбань визначних організаторів і репрезентантів високошкільних студій Західної України XIX – початку XXI ст.;
- сприяти активізації пошукової роботи студентів, розвитку їхнього науково-творчого потенціалу та формуванню компетентностей, необхідних у майбутній фаховій діяльності.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- причини й особливості становлення, специфіку й етапи розвитку вищої освіти на західноукраїнських землях в умовах чужих політичних режимів;
- реалії вищої освіти західного регіону України у контексті світових і загальнонаціональних освітніх процесів кінця XIX – початку XXI ст.;
- історико-педагогічний дискурс змісту, методів і форм освітнього процесу у ЗВО Західної України у XIX – на початку XXI ст.;
- внесок викладачів і студентів західноукраїнських високих шкіл у розвиток національної вищої освіти і педагогіки вищої школи.

уміти:

- конкретно-історично підходити до аналізу педагогічних явищ і фактів у сфері вищої освіти, критично їх переосмислювати;
- виокремлювати проблеми у розвитку високого шкільництва Західної України суголосі з сучасними процесами у вищій освіті нашої держави і зарубіжжя, та визначати шляхи і способи їх розв'язання;
- самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями у галузі вищої освіти західного регіону України на основі аналізу базової та додаткової літератури й електронних ресурсів;
 - визначати положення теорії та практики навчання й виховання молоді в закладах вищої освіти західноукраїнського регіону, які сприяють розвитку педагогічного мислення, формуванню загальних і професійних компетентностей майбутніх фахівців вищої освіти України.

Компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні завдання та проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук, професійній діяльності у процесі навчання на основі поєднання спеціально предметних знань і вмінь з набутим досвідом дослідницької/інноваційної діяльності в системі вищої освіти, що передбачає застосування відповідних освітніх, педагогічних інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до здобуття і застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки й аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або у професійній діяльності.

ЗК 12. Здатність до самоосвіти і саморозвитку.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1. Здатність виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії, освітньої політики та практики, розуміння цілей і особливостей освітніх систем.

СК 6. Здатність до консультування з питань освітньої теорії та практики.

СК 8. Здатність до забезпечення позитивної динаміки навчальних досягнень суб'єктів освітньої діяльності.

СК 11. Здатність визначати стан і потенціал системи освіти ЗВО, оцінювати його у сфері вищої освіти з використанням сучасних методів науки інформаційних та інноваційних технологій.

СК 12. Здатність здійснювати ефективну організацію освітнього процесу у ЗВО на основі знань, теорій та практики організації освітніх систем, основних вимог до професійної діяльності педагога-викладача.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здійснювати пошук, опрацювання й аналіз професійно-важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 2. Уміти організовувати та проводити науково-педагогічне дослідження у галузі освітніх, педагогічних наук.

ПРН 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати висновки.

ПРН 4. Розробляти програми педагогічних інтервенцій.

ПРН 5. Знати традиційні та інноваційні технології організації та провадження освітньої діяльності у закладі вищої освіти.

3. Структура курсу			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		14	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		16	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

1	011 Освітні, педагогічні науки	1	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Форма заняття	Кількість годин
<u>Тема 1. Передумови та чинники формування закладів освіти підвищеного типу на західноукраїнських землях.</u> Стан освіти в регіоні в умовах І Речі Посполитої. Типологія закладів освіти, зміст, методи і форми навчально-виховної діяльності. Виникнення шкіл підвищеного типу як відгомін загальноєвропейських освітніх трансформацій XVI – XVIII ст. Єзуїтські колегії й академії в системі західноукраїнського високого шкільництва. Львівська єзуїтська колегія – предтеча Львівського університету. Братські школи як чинники підвищення освітнього рівня і національно-культурного розвитку українського етносу. Львівська братська школа та її вплив на формування аналогічних закладів освіти на Правобережній Україні. Місце і роль Острозької школи-академії у культурно-освітніх процесах західноукраїнських теренів. Організація та зміст освітнього процесу в закладах освіти чернецого згромадження отців Василіян.		лекція	2 год
<u>Тема 2. Розвиток вищої освіти в Галичині, на Буковині та в Закарпатті у межах Австрійської (Австро-Угорської) імперії.</u> Сутність австрійської освітньої політики кінця XVIII – початку XIX ст. та її вплив на розвиток початкового і середнього шкільництва на західноукраїнських землях. Вища освіта в австрійських освітніх реформах 1770-х – першої половини 1800-х рр. Виникнення і функціонування закладів богословської освіти підвищеного типу: від віденського «Барбареуму» до греко-католицької генеральної семінарії у Львові. Дяковчительський інститут у Перемишлі (І. Княгницький, М. Левицький). «Йосифінський» університет у Львові як перший в Україні класичний університет: особливості й етапи розвитку, еволюція змісту, методів, форм освітньої діяльності (1784 – 1918 рр.). «Studium ruthenium» при Львівському університеті (мета, завдання, викладачі та вихованці). Західноукраїнська освічена громадськість і студентство у боротьбі за окремий український університет (1800-і – 1900-і рр.): сутність ідеї, способи та висліди її реалізації, визначні репрезентанти. Заснування, діяльність, викладачі, випускники та студенти Чернівецького університету кінця XIX – початку XX ст.		лекція	2 год
<u>Тема 3. Тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у міжвоєнний період.</u> Освітня політика польського, румунського та чехословацького урядів і її вплив на розвиток вищої освіти у		лекція	2 год

Галичині, на Буковині та в Закарпатті у 1920-х – 1930-х рр. Львівський університет в умовах II Речі Посполитої. Організація, структура та зміст освітньої діяльності українського таємного університету у Львові. Львівська теологічна академія як єдиний український заклад вищої освіти у міжвоєнній Польщі. Особливості функціонування Чернівецького університету в межах румунської держави. Високошкільні студії молоді Закарпаття в умовах чехословацької державності.		
<u>Тема 4. Особливості, зміст і методи «радянзації» західноукраїнської освіти наприкінці 1939-го – у 1950-х рр. (2 год)</u> Мета завдання, зміст освітньої політики радянської влади на приєднаних західноукраїнських землях та її вплив на розвиток шкільництва й вищої освіти в Західній Україні наприкінці 1939-го – на початку 1941 рр. Виникнення та довоєнне функціонування учительського інституту в м. Станиславіві. Вища освіта західного регіону України в роки німецько-фашистської окупації. Нові партійно-державні цільові освітні установки і методи їх упровадження в західних областях України у післявоєнне десятиріччя. Проблема забезпечення освіти регіону педагогічними і науково-педагогічними працівниками та шляхи і результати її вирішення. Теоретико-методичні основи навчання й виховання студентів у закладах вищої освіти Західної України в 1940-х – 1950-х рр. Викладачі та студенти ЗВО регіону середини ХХ ст. у боротьбі за національні державницько-політичні та культурно-освітні наративи.	лекція	2 год
<u>Тема 5. Розвиток теорії та практики вищої освіти у західних областях України в другій половині ХХ ст.</u> Теоретико-методологічні основи функціонування вищої освіти в західному регіоні України наприкінці 1950-х – у першій половині 1980-х рр. Утвердження «загальносоюзної» системи вищої освіти і посилення її русифікації як провідні тенденції у розвитку вищої освіти і їх відображення в змісті діяльності західноукраїнської вищої школи. Спроби приведення змісту вищої освіти у відповідність із вимогами розвитку науки, техніки й культури та їх імплементація на західноукраїнських теренах. Реформування організаційних форм і змісту підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників відповідно до освітніх документів початку 1970-х – середини 1980-х рр. («Про завершення переходу до загальної середньої освіти молоді та дальший розвиток загальноосвітньої школи», 1972 р.; «Про заходи по дальшому поліпшенню умов роботи сільської загальноосвітньої школи», 1973 р.; «Основні напрями реформування загальноосвітньої та професійної школи», 1984р. та ін.).	лекція	2 год

Розвиток вищої школи в західному регіоні України в умовах демократизації суспільно-політичного життя другої половини 1980-х рр. Івано-Франківський державний педагогічний інститут у 1950-х – 1980-х рр.: тенденції розвитку, здобутки, проблеми.		
<u>Тема 6. Система вищої освіти західних областей України періоду її становлення як незалежної держави (2 год)</u> Місце і роль закладів вищої освіти у відродженні національної системи освіти. Пріоритетні напрями і шляхи реформування вищої освіти у державних освітніх документах 1990-х – початку 2000-х рр. і їх відображення в структурі та змісті діяльності західноукраїнської вищої школи. Трансформація вищої освіти західних областей України у контексті Болонського процесу та соціально-економічних і культурно-освітніх викликів початку ХХІ ст. Історико-педагогічні студії західноукраїнських науковців кінця ХХ-го – початку ХХІ-го ст. як чинник утвердження національних наративів у сфері вищої освіти. Внесок учених Прикарпаття у пошуки змісту, форм і методів нової парадигми вищої освіти України на межі ХХ – ХХІ ст. (В. Кононенко, Р. Скульський, М. Стельмахович, Б. Ступарик та ін.).	лекція	2 год
<u>Тема 7. Сучасна парадигма національної вищої школи та її реалізація закладами вищої освіти західного регіону України.</u> Організаційно-теоретичні засади функціонування національної системи вищої освіти у законодавчо-нормативних освітніх документах 2010-х рр. (закони України «Про вищу освіту», 2014 р., «Про освіту», 2017 р., Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки та ін.) і їхній вплив на утвердження нових підходів до організації та змісту освітнього процесу в ЗВО західних областей України. Провідні тенденції у розвитку вищої освіти західного регіону України як відображення загальнодержавних і світових високошкільних пріоритетів перших десятиліть ХХІ-го ст. Зміст, методи і форми міжнародного співробітництва закладів вищої освіти регіону. Нові підходи до наукової та науково-педагогічної підготовки фахівців для вищої освіти у західноукраїнських ЗВО та способи їх реалізації. Основні напрями і зміст наукових досліджень учених-педагогів університетів західних областей України у 2000 – на початку 2020-х рр.	лекція	2 год
Тема 1. Розвиток вищої освіти на західноукраїнських землях в умовах австрійської (австро-угорської) державності.	сем. зан. (теоретична конференція)	4 год
Тема 2. Внесок викладачів і випускників ЗВО Західної	сем. зан.	2 год

України кінця XIX – першої третини XX ст. у розвиток різних галузей знань, національної освіти і педагогічної думки.		
Тема 3. Західноукраїнські студентські організації як чинники професійної підготовки та національного «освідомлення» академічної молоді.	сем. зан.	2 год
Тема 4. Особливості й тенденції розвитку вищої освіти у західних областях України у 1940-х – 1980-х рр.	сем. зан.	4 год
Тема 5. Становлення, розвиток і сучасний стан вищої освіти на Прикарпатті.	сем. зан.	2 год
Тема 6. Сучасна вища педагогічна освіта західного регіону України у постатях її організаторів і репрезентантів.	сем. зан., підс. контроль знань (тести)	2 год

Самостійна робота

Назва теми	Форма заняття	Кількість год
Тема 1. Зміст, методи і форми освітньої діяльності перших шкіл підвищеного типу в Галичині у документах і матеріалах доби та в наукових студіях українських дослідників XX-го – початку XXI-го ст.	самост. роб.	8 год
Тема 2. Формування в західному регіоні України мережі закладів вищої освіти неуніверситетського типу (XIX – перша половина XX ст.).	самост. роб.	8 год
Тема 3. Викладачі та випускники вищих шкіл Західної України – організатори рідномовних високих студій в українському зарубіжжі.	самост. роб.	8 год
Тема 4. Виникнення, особливості організаційно-педагогічних засад навчання та виховання молоді у Станиславівському вчительському інституті у 1940-х – 1950-х рр.	самост. роб.	6 год
Тема 5. Викладачі та студенти ЗВО західних областей України у русі «шестидесятників»: персоналії та ідеї.	самост. роб.	8 год
Тема 6. Освітня діяльність і творча спадщина визначних науковців-педагогів Львівського, Прикарпатського, Чернівецького, Ужгородського університетів у 1990-х – на початку 2000-х рр.	самост. роб.	12 год
Тема 7. Організація та зміст магістерської підготовки фахівців педагогічного профілю у ЗВО західних областей України.	самост. роб.	10 год

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	25
Самостійна робота	10
Тести поточного контролю знань	5

Індивідуальні (творчі) завдання	10
Підсумкова робота (комп'ютерні тести)	50
Максимальна кількість балів	100

5. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
-----------------------------------	--

Література

Базова

1. Про вищу освіту. Закон України від 1.07.2014 № 1556 – VII/*Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37 – 38.
2. Про освіту. Закон України від 5.09.2017р. / *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38-39.
3. Концепція розвитку педагогічної освіти: *Наказ МОН України* від 16-го липня 2018-го року №776.
4. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді...: *Наказ МОН України* від 16.06.2015 р. № 641.
5. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: *підручник*. Київ: Либідь, 1998. 557 с.
6. Вища педагогічна освіта України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область/ред. рада вид.: В. Г. Кремень (гол.). Київ: Знання України, 2010. 335 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник за мод. реїт. системою навчання* [рек. МОН]. Київ: ЦНЛ, 2018. 384 с.
8. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: *навч. посіб.* Київ, 1994. 360 с.
9. Курляк І. Є. Українська гімназійна освіта у Галичині (1864 – 1918 рр.). Львів, 1997. 222 с.
10. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2003. 450 с.
11. Нагачевська З. І., Джус О. В. Історія вищої освіти: *навч. метод. видання*. Івано-Франківськ. НАІР, 2017, 52 с.
12. Нагачевська З. І. Педагогічна думка і просвітництво в жіночому русі Західної України (друга половина ХІХ ст. – 1939р.): *монографія*. Івано-Франківськ: Видавець Третяк І. Я., 2007. 764 с.

Допоміжна

13. Андрущенко В., Гляревська І. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір. *Рідна школа*. 2012. № 12. С. 3 – 8.
14. Антологія педагогічної думки Східної Галичини та українського зарубіжжя ХХ-го ст.: навч. посіб./за ред. т. к. Завгородньої. Івано-Франківськ: Плай, 2008, 480 с.
15. Вищі навчальні заклади Івано-Франківської обл.: *статист. збірник* / за ред. Костюк О. В. Івано-Франківськ: Головне упр. статистики в Івано-Франківській обл., 2013. 71 с.
16. Джус О. Професійне становлення і виховання молоді у програмах українських студентських організацій держав Заходу (1900-ті – 1930-ті рр.). *Збірник наукових праць Херсонського державного університету: Педагогічні науки*. Херсон, 2019. Вип. LXXXVI. С. 22-28.
17. Гомоннай В. В. Антологія педагогічної думки Закарпаття (ХІХ – ХХ ст.). Ужгород: Закарпаття, 1992. 290 с.
18. Качмар В. За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець ХІХ – поч. ХХІ ст.). Львів: ЛДУ, 1999. 117 с.
19. Козак Н.Л., Шоробура. І.М. Університетська освіта: *навч. посіб.* Львів: Новий світ – 2000, 2011. 180 с.
20. Нагачевська З. І., Джус О. В. Історія вищої освіти: *навчально-методичний комплекс для студентів другого (магістерського) рівня*. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 52 с.
21. Прикарпатський університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 226 с.

22. Пенішкевич О. І. Розвиток українського шкільництва на Буковині (XVIII – початок XX ст.). Чернівці: Рута, 2002. 520 с.
23. Радул О. Історія педагогіки України X-го – XVII-го століть: персоналії. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2005. 238 с.
24. Сафонова Н. М., Циганок В. Є. Етапи та провідні напрями реформування вищої школи в Україні (90-ті рр. XX-го – початок XXI-го ст.). *Історичні записки*: зб. наук. праць. Київ. 2012. Вип. 12. С. 271-278.
25. Сірополко С. Історія освіти в Україні. Львів: Афіша, 2001. 664 с.
26. Стельмахович М. Вибрані педагогічні твори у двох томах. Том №1. Коломия: Вік, 2011. 520 с.
27. Ступарик Б.М. Національна школа: витoki, становлення. Київ: ІЗМН, 1998. 336 с.
28. Ступарик Б.М. Шкільництво Галичини (1772-1939). Івано-Франківськ, 1994. 240с.
29. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн./за ред. О. В. Сухомлинської. Київ. Либідь, 2005.
30. Цьольнер Е. Історія Австрії/пер. з нім. Р. Дубасевич та ін. Львів: Літопис, 2001. 712 с.

6. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, вул. Бандери, 1, каб.510. (0342) 57-00-11 , https://kpibs.pnu.edu.ua kstuparyka@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Нагачевська Зіновія Іванівна
Контактна інформація викладача	zinoviia.nahachevska@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ .
Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції та семінарські заняття з курсу. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку згідно з вимогами Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема умови пропуску занять (відпрацювання), допуску до підсумкового контролю, визначаються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно з «Положенням про Освітню програму».
Неформальна освіта	Перезарахування результатів неформальної освіти передбачене Положенням «Про порядок зарахування

	результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».
--	--

Викладач

Зіновія НАГАЧЕВСЬКА